

LuomuOPE
-lisää luomusaamista
ruokaketjun koulutukseen
(2024–2027)

14.11.2025 Ohjelma

Klo 9–9.05 Tilaisuuden avaus, projektipäällikkö
Sanna Lento

9.05–9.10 Ajankohtaista LuomuOPE- hankkeesta,
kehittämispäällikkö Outi Vahtila

9.10–9.25 Ajan trendit, porinapajat

9.25–11.00 Luomu elintarvikkeiden
jatkojalostuksessa meillä ja muualla,
tulevaisuudennäkymiä, ideoita sekä esimerkkejä,
luomuasiantuntija, yrittäjä Jaana Liikkanen

11.00–11.20 Toiveiden tynnyri: Miten luomu voi
hyötyä ajan trendeistä?- porinapajat

11.20-11.30 Yhteenveto ja tilaisuuden päätös,
Sanna Lento

**LuomuOPE -treffit VII,
14.11.2025
Trendit luomuelintarvikkeiden
jatkojalostuksessa**

LuomuOPE, lisää luomuosaamista ruokaketjun koulutuksiin, on valtakunnallinen **koulutus- ja kehittämishanke**, jonka pitkän tähtäimen tavoitteena on kasvattaa luomuosaajien sekä luomupetoksen määrää ja laatua.

Hankkeella edistetään Luomu 2.0 -ohjelman tavoitteita ja luomun kasvua Suomessa. ***Luomun vahvuuksien ymmärtäminen auttaa kehittämään uusia innovaatioita ja tuotekehitystä, edistämään luomun vientiä ja ruokaan liittyviä kansainvälisiä liiketoimintamahdollisuuksia.***

Syvällisempi luomuosaaminen vahvistaa luomun imagoa ja arvoa sertifioituna järjestelmänä ja osana kestävästä ruuantuotantosta.

Kohderyhmänä: ammatillinen toinen aste, ammattikorkeakoulut ja yliopistot

Miksi luomu? – projektiryhmän ajatuksia [videolla](#).

Mistä on kyse?

LuomuOPE edistää kansallisen Luomu 2.0 -ohjelman tavoitteiden saavuttamista

Luomun markkinaosuuden kasvattaminen, tavoite 5 %

Julkisten keittiöiden luomun käytön lisääminen, tavoite 25 %

Luomuelintarvikkeiden valikoiman ja jalostusasteen nosto

Suomesta merkittävä luomun vientimaa

Luomutuotannon lisääminen, tavoite 25 %

Luomukeruualueen kasvattaminen

Luomuvesiviljelyn käynnistäminen

Luomuosaamisen ja -tiedon lisääminen (perustiedot luomusta kaikille ruokaketjun opiskelijoille)

Luomulainsäädäntö ja valvonnan kehittäminen

”Osaamisen kehittäminen lähtee koulutuksesta. **Siksi perustiedot luomusta olisi otettava toisen asteen ammatillisen sekä AMK ja ylemmän korkeakoulutuksen opetussuunnitelmiin.** Elintarvikejalostuksen palvelukseen tulevien työntekijöiden koulutukseen pitäisi kuulua luomutuotteiden erityisvaatimukseen perehtyminen. Yhteistyötä opetuksen kehittämisessä maatalous- ja opetushallinnon välillä on lisättävä.”

Opettajien täydennyskoulutus

- Yhteiset ja alakohtaiset teemat, asiantuntijaluennot, ammattialan opettajien yhteistyönä rakentamat toteutukset sekä henkilökohtainen konsultointi
- **Vuoden 2025 OPE-treffeistä osaa pidetty. Teemat ja ajankohdat löytyvät nettisivuilta. Vuonna 2026 tulossa teemapäiviä ja henkilökohtaista konsultaatiota.**

Alakohtaiset oppimateriaalit ja kansainvälisen tiedon hyödyntäminen

- Olemassa olevan oppimateriaalin kartoitus ja pedagoginen muokkaaminen eri aloille soveltuvaksi ja tarvevastaavat uuden pedagogisesti toimivan monimediaisen materiaalin tuotanto
- **Oppimateriaalikartoitus tehty: paljon digitaalista materiaalia olemassa. Luonnonmukainen maatalous-kirjan päivitykseen haettu rahoitusta ruokaketjun hankehausta, Helsingin yliopisto.**

Luomuoppimis- ja tutkimusympäristöt

- Oppilaitosten ja työelämän erilaisten ympäristöjen, esim. maatilojen, puutarhojen, laboratorioiden, ravintoloiden ja muiden tuotantotilojen kartoitus oppimis- ja tutkimuskäyttöön
- **Teeman puitteissa tulossa OpeTreffit joulukuussa.**

Koulutusalan sisäiset ja koulutusalojen väliset verkostot

- Luomun integrointi opetukseen, valtakunnallinen yhteistyö eri koulutusasteilla sekä alojen sisällä ja alojen välillä
- **Verkostopäivät pidettiin HAMK Mustialassa 19–20.5.2025. Mukana koulutuksen edustajia ja sidosryhmiä.**

Ajankohtaisia asioita

- OpeTreffejä vuonna 2025 jäljellä vielä kahdet
- Vuoden 2026 teemapäiviä suunnitellaan, kevään koulutuskalenteri julkistetaan ennen joulua: *Luomutuotteiden jatkojalostus 17.4.2026*.
- Teemapäivillä käydään läpi teemaan liittyviä asioita ja julkistetaan teemaan liittyvä verkkokoulutustuote
- Verkkokoulutustuote on opettajille suunnattu kokonaisuus, joka sisältää
 - Osaamistavoitteet
 - Arviointikriteerit
 - Tehtävät: interaktiiviset tehtävät sekä pohdintatehtävät
 - Materiaalit: koostettu valmiista, verkossa vapaasti käytettävistä opiskeluun soveltuvista materiaaleista
 - Tuotteen voi siirtää organisaation omaan Moodle –ympäristöön ja muokata haluamallaan tavalla.

Mukana kaikille koulutusaloille soveltuva teema

Teemat

Luomun periaatteet

Luomun keskeiset periaatteet ovat terveys, ekologia, oikeudenmukaisuus ja huolenpito, jotka ohjaavat luomutuotannon kaikkia vaiheita yhdistäen ympäristön kannalta kestävimät käytännöt, luonnonvarojen säästämisen ja eläinten hyvinvoinnin.

Oppimateriaalit

Luomutuotannon peruseriaatteita (IFOAM 2005) ovat terveys, ekologia, oikeudenmukaisuus ja huolenpito:

- Terveysperiaatteen mukaan luomumaatalouden tulee ylläpitää ja edistää maan, kasvien, eläinten ja ihmisten sekä maapallon terveyttä yhtenä jakamattomana kokonaisuutena.
- Ekologiaperiaatteen mukaan luomumaatalouden tulee perustua eläviin ekologiisiin systeemeihin ja kiertoihin, toimia yhteistyössä niiden kanssa, jäljitellä niitä ja auttaa ylläpitämään niitä.
- Oikeudenmukaisuusperiaatteen mukaan luomumaatalouden tulee rakentua vuorovaikutussuhteille, jotka turvaavat oikeudenmukaisuuden suhteessa yhteiseen ympäristöön ja elinmahdollisuuksiin.
- Huolenpidon periaatteen mukaan luomumaatalouden tulee noudattaa varovaisuusperiaatetta ja toimia vastuullisella tavalla suojellen nykyisten ja tulevien sukupolvien sekä ympäristön terveyttä ja hyvinvointia. (Rualia-instituutti. [Luomun periaatteita ja tavoitteita](#))

ProLuomu (2019). Fiksu valinta, video 1.33 min. [Fiksu valinta](#)

Rajala, Jukka (2002). [Luonnonmukainen maatalous -oppikirja - esipuhe, sisällysluettelo ja johdanto](#). Lue kappale 1.1. Kestävä kehitys ja maatalous

Laininen, Erkki. (2025). Systeeminen muutos ja planetaariset rajat. 46 min. [Systeeminen muutos ja planetaariset rajat](#)

ProLuomu ry:n laatimat tietokortit tiivistävät keskeisen sanoman:

Yhtenä teemana Luomutuotteiden jatkojalostus

Luomutuotteiden jatkojalostuksen aloittaminen

Suoritus ▾

 Osiassa perehdytään luomutuotteiden valmistuksen aloittamiseen ja luomuelintarvikkeiden valvontaan liittymiseen. Osiassa käsitellään toimenpiteitä, jotka liittyvät luomutuotteiden jalostuksen aloittamiseen sekä eri valvontaviranomaisten tehtäviä luomutuoteketjussa.

Oppimateriaalit

Ohjeet

Ruokavirasto. (n.d.). [Luomuelintarvikkeiden valmistus ja myynti](#).

Ruokavirasto. (n.d.). [Elintarvikevalmistuksen ehdot. Luomuelintarvikkeen valmistus](#).

Marja Nuora, Marja; Pöytäniemi, Erkki; Harjula, Milla; Marin, Pekka; Arolaakso, Anu ja Manner, Heikki. (2013). [Luomu-jatkojalostajan opas](#) . Laurea-ammattikorkeakoulu ja Kurmakka -Organic Food Oy.

Lainsäädäntö

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/848 [luonnonmukaisesta tuotannosta ja luonnonmukaisesti tuotettujen tuotteiden merkinnöistä](#) ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 834/2007 kumoamisesta (Luomun perusasetus)

[Laki luonnonmukaisesta tuotannosta 1330/2021](#) (Luomulaki). luvut 2 ja 3.

Lisämateriaalit

HAMK. (2020). [Hämäläisen luomun tiekartta](#).

Teemat kattavat koko ruokaketjun

Luomun kasvinsuojelu

Luomutuotannossa kasvinsuojeluaineiden käyttö on hyvin rajallista. Aktiivinen viljelykierto, oikea-aikaiset muokkaukset, kylvön onnistuminen ja riittävä ka hallinnassa on tarpeellista hallita erilaisia kestorikkakasvien torjuntamenetelmiä.

Oppimateriaalit

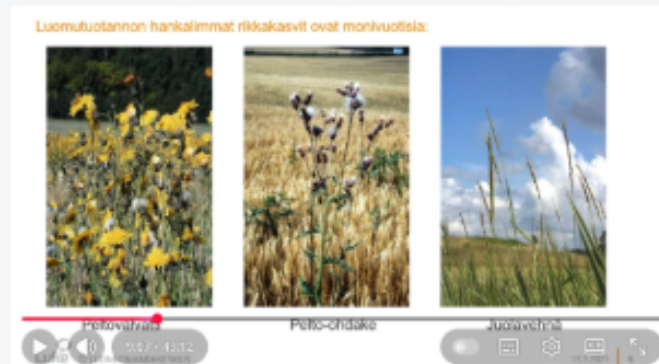
Rajala, Jukka (2002). [Luonnonmukainen maatalous -oppikirja - esipuhe, sisällysluettelo ja johdanto](#). Lue kappale 35

Ruokavirasto. (n.d.) [Luomun kasvinsuojelu](#)

Vanhala, Petri (2003). [Rikkakasvien hallinta viljelykierrolla](#).

Koppelmäki, Kari; Känkänen, Hannu ja Salonen, Jukka. (2016). [Luomupeltojen rikkakasvien hallinta peitekasvien avulla](#).

Lötjönen, Timo. (2023). [Rikkakasvien mekaaninen torjunta \(2021\).Video](#). 43.20 min.

Salonen, Jukka; Lötjönen, Timo ja Ruuttunen, Pentti. (2023). [Juolavehnä hallintaan mekaanisin menetelmin](#). Tietokortti. Luonnonvarakeskus.

Salonen, Jukka ja Lötjönen, Timo (2023). [Peltovalvatti hallintaan mekaanisin menetelmin](#).Tietokortti. Luonnonvarakeskus.

Salonen, Jukka; Lötjönen, Timo ja Ruuttunen, Pentti. (2023). [Pelto-ohdakkeen hallinta mekaanisin menetelmin](#). Tietokortti. Luonnonvarakeskus.

Esimerkkejä tehtävistä Moodlessa

Luomutoiminnan käynnistäminen edellyttää monia toimenpiteitä. Siihen riittää, että:

Toimija on ilmoittanut toiminnastaan .

on suoritettu hyväksytysti.

Toimija on laittanut vireille luomutoimijaksi.

Viranomaisen on rekisteröinyt luomutoimijan .

Toimija on saanut luomuvalvontaan kuulumisesta.

Toimija on ilmoittanut valvontaviranomaisille luomutuotannon aloittamisesta.

Luomutuotanto on sertifioitu järjestelmä, joka perustuu systemaattiseen valvontaan. Luomutarkastuksessa valvota kohdistuu seuraaviin asioihin:

☐ a.

 Taloudellinen kannattavuus

☐ b.

 Henkilöstöhallinnon tiedot

☐ c.

 Tuotevirrat ja taseet

☐ d.

 Asiakirjat ja muistiinpanot

☐ e.

 Tuotteiden jäljittävyys

☐ f.

 Yrityksen luomusuunnitelma

☐ g.

 Varastokirjanpito

Teemat sisältävät sekä interaktiivisia että pohdintatehtäviä.

Yhdistä luomutuote ja oikea luomuvalvonnan vastuuviranomainen.

Valitse...

Valitse...

Terveystarkastaja

Elinvoimakeskus

Tulli

Ruokavirasto

Lupa- ja valvontavirasto

Valitse...

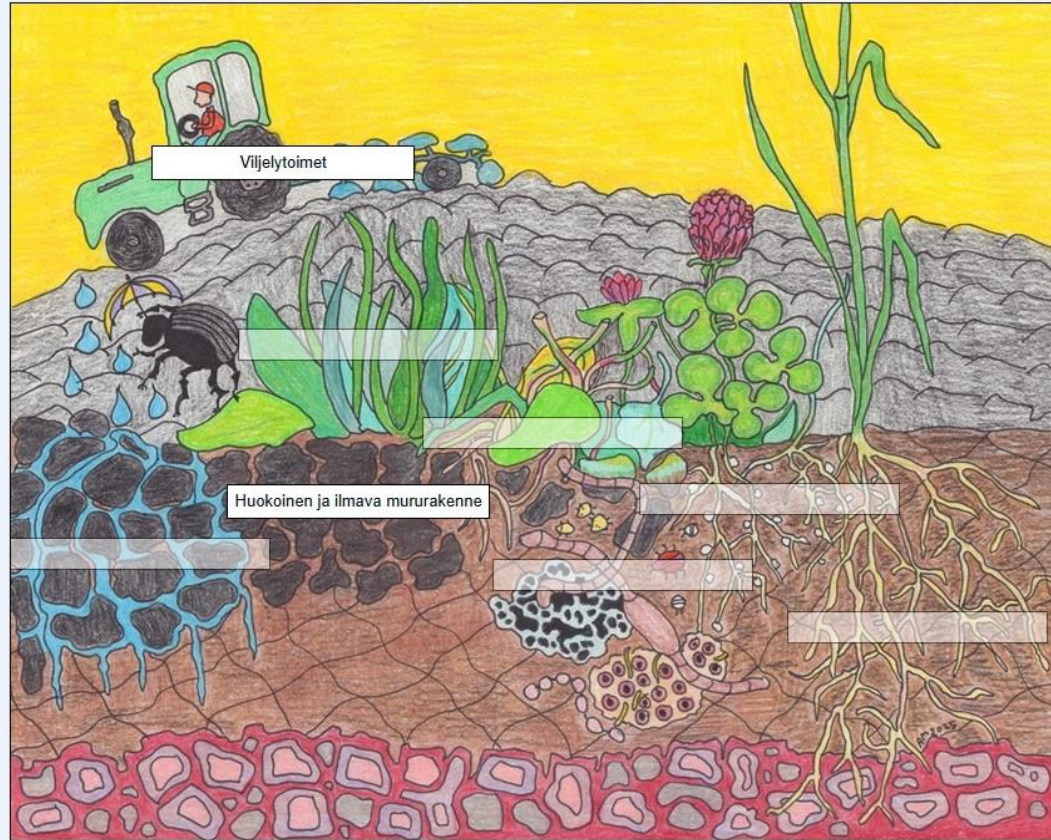

Valitse...

Esimerkkejä tehtävistä Moodlessa

Interaktiivinen tentti, jota ei pysty tekemään tekoälyllä.

Luomuviljelyssä painopisteenä on maan viljavuuden ylläpito. Keskeisintä maan viljavuuden kannalta on se, miten koko maa-kasvi-systeemi toimii. Sijoita lauseet oikeaan paikkaan.

Runsas eloperäinen aine

Tyypeä sitovat juurinysträt

Runsas vihreä kasvusto

Vilkas pieneliö toiminta

Laaja juuristo

Hyvä vedenläpäisykyky

Esimerkkejä tehtävistä Moodlessa

Valitse joko vaihtoehto 1 tai 2. Kirjoita esseevastaus (pituus vähintään 400 sanaa ja enitään 1000 sanaa).

Vaihtoehto 1. Pohdi, mitä kaikkea edellyttää koko elintarviketuotannon muuttaminen tavanomaisista tuotteista luomutuotteiksi.

Vaihtoehto 2. Pohdi luomuelintarvikkeiden myynnin nykytilaa ja tulevaisuuden haasteita peilaten niitä luomutuotannon kasvun tavoitteisiin maa- ja metsäministeriön julkaisemassa [Luomu 2.0 ohjelmassa](#).

Muokkaa Näytä Lisää Muotoilu Työkalut Taulukko Ohje

Alustus pienryhmäkeskusteluun

- Luomun kehittämisen yhtenä painopisteistä on uusien luomuelintarvikkeiden saaminen markkinoille.
- Miten luomu vastaa ajan trendeihin?
- Esittäytykää lyhyesti ja pohtikaa asiaa ryhmässä (aikaa 15 min, klo 9.30 asti)
- Taustamateriaalina voitte käyttää K-ryhmän Ruokailmiöt 2025 – katsausta: [k-ryhma-ruokailmiot-2025--trendikatsaus.pdf](https://www.kuopio.fi/sites/default/files/2025-01/k-ryhma-ruokailmiot-2025--trendikatsaus.pdf)
- K-ryhmän Ruokailmiöt kuluttajakatsaus perustuu keskeisiin ilmiöihin ruoan kulutuksessa sekä ennustaa näiden ilmiöiden kehityssuuntaa lähitulevaisuudessa. Tarkastelu perustuu kuluttajakyselyyn, asiantuntijahaastatteluihin ja K-ryhmän myyntidatan analyysiin.

[k-ryhma-ruokailmiot-2025--trendikatsaus.pdf](#)

RUOKAILMIÖT 2025 | YHTEENVETO

#1

Kokonaisvaltainen hyvinvointi noussut suurimmaksi ilmiöksi

Hyvinvointi on viime vuosina systemaattisesti vahvistunut ruokailmiöiden teema. Nyt yksittäiseksi suurimmaksi ilmiöksi noussut *kokonaisvaltainen hyvinvointi* on monipuolista omasta mielestä, kehosta ja jaksamisesta huolehtimista. Valinnoissa korostuvat esimerkiksi välipalat, vatsaystävällisyys ja pehmeät rasvat.

#2

Tiedostavuus on nyt rationaalista harkitsemista ja niksikkyyttä

Tiedostavuus on edelleen merkittävä teema ja kasvukertoimet sen ilmiöille eli *harkitsevalle kuluttamiselle* ja *niksikkyydelle* ovat isoja. Vastuullisia valintoja halutaan tehdä niin ympäristön kuin eläintenkin hyvinvoinnin puolesta. Tähtäimenä ovat maapallon kannalta aidosti paremmat valinnat. Niksikäs hävikin minimointi on vakiintunut koko kansan ilmiö.

#3

Ilo ja inspiraatio palaa vähitellen ruoanlaittoon

Viime vuosina ruoanlaitto ja siinä kehittyminen on ollut suurilta osin olosuhteiden sanelemaa ja elämyksellisyys on ollut vähäistä. Nyt pienen tauon jälkeen alkaa taas näkyä merkkejä kasvavasta innostuksesta kokeilla ja oppia uutta – uudet maut, raaka-aineet, tekniikat ja estetiikka kiinnostavat jo nyt, ja kasvukertoimien mukaan enenevissä määrin myös jatkossa.

#4

Täsmäruokailu, vaivattomuudesta kumpuava uusi ilmiö

Perinteisen ”tehdään viikon ruokaostokset kerralla” suunnitelmallisuuden vastakohta, *täsmäruokailu*, on kasvanut uudeksi omaksi ilmiökseen: yhä useammat optimoivat arkea suunnittelemalla ja ostamalla ruokaa ateria kerrallaan. Toinen valmisruoka- ja välipalakategoriaa kasvattava ilmiö *supervaivattomuus* vahvistuu tasaisesti.

Miten luomu vastaa ajan trendeihin?

- Halutaan eettisesti tuotettua ruokaa
- Niksikkyys ja ruokahävikki on luomun kanssa sopusoinnussa
- Henkilökohtaisesti räätälöidyt ruuat – terveysaspekti, vert. älylaitteet, älyvaatteet. Tämä vaatii myös myyjiltä enemmän osaamista.
- Vastuullisuuslisät / -ohjelmat jatkojalostajien järjestäminä - jos tuottaja liittyy niin vaatimukset pitää täyttyä
- Luomu voisi olla mainittuna näissä ruokailmiöissä, koska se vastaa asioihin, joka ruokailmiöistä näkyy 😊

11.10–11.25 Miten luomu voi hyötyä ajan trendeistä?- porinapajat

- Mitä ideoita ja ajatuksia ryhmässä käyty ruokailmiöt-keskustelu ja asiantuntijaesitys herättivät?
- Miten luomu voi hyötyä ajan trendeistä?
- Onko luomussa potentiaalia ja mahdollisuuksia?
- Ajatuksia, ideoita omaan työhön?

Miten luomu voi hyötyä ajan trendeistä?

- Mahdollisuuksia on valtavan paljon! Mielikuvitusta tuotekehitykseen (mm. sokerit)
- Olisi päästävä perinteisistä tuotteista isosti eteenpäin
- Puutarhapuolella paljon mahdollisuuksia, joilla saisi vetovoimaa
- Luonnonkosmetiikan mahdollisuudet käyttöön
- Guilt-free food – Luomu on 100 % hyvä ratkaisu!
- Pakastekuivauksen mahdollisuudet nyt, kun laitteistot ovat kehittyneet ja energiaa ajoittain saatavilla halvalla
- Adaptogeenejä Suomen metsistä

Miten luomu voi hyötyä ajan trendeistä?

- Hyviä kotimaisen luomuraaka-aineen käyttöesimerkkejä: Härkäpapujuusto/-vuusto, Vegg egg –tyyppinen kananmunakorvike – voisiko tehdä kaurasta tms.?
- Hillitään vastakkainasettelua sopivilla sanavalinnoilla: Plant-forward evolution / kasvispainotteisuus. Luomu on jotain... ihan tavallista.
- Terveellinen ja edullinen: kun on tiukkaa säästetään lääkkeistä ja ruuasta. Voisiko luomu vastata tähän?
- Pakkauksien erottuminen!! Voisko olla vaikka sarjakuva tai muu visuaallisesti huomiota kiinnittävä?